

Esendőlet

Elvitték minden gabonánkat,
Anyám sirt, a páám hallgatott.
Őcsém lopott a sajátunkból
a lónak egy marék zabot.

ülünk az esti lámpafényben,
kátolgatjuk, hogy mi maradt:
üres peckes, s a páám szemében
egy ki nem mondott gondolat.

Ő senkiben sem bízik most már,
a munkabéré lett oda -
Teled te burzsi, ki elvitte,
neki ahhoz még nincs jog.

Vése, 1954. nov. 18.

Bertók László

Nagyanyám

Aszaltsziva arai,
görbült nagyanyám,
decemberi varjú
vén gesztenyefán,

hűsüllegos télben
lel-e még magot?
Lát-e hulló égen
néha szép napot?

Selkeket a vállad
rejt tartja csak,
hogy a vesző vágyak
arra hulljanak?

Vagy fel tudsz még szállni,
ha a föld felé²⁰
Szemeid csendje nyugati
meséket íté.

Búzavirág - fényű
reggek tüzet,

érett zissenésű
élet örömet,

Szokat nagyapámat
friss tarló fölött,
derékán a nyárnak,
aki megszökött.

De messziről jöttél
okulánsok.
Elmaradt négy testvér,
egy tucat rokon.

És most itt kucorgol
eres küszöbön,
ajkad imát mormol,
lesed, hátba jön

nagyapa a csöndből
hulló égen át,
elopni a földről
árva asszonyát.

(Vése, 1953)

Bertók László

Sárga őszi vers

Ezek a szalmafényű,
törtései délutánok
úgy bomlnak a tájra,
mint nagy sárga virágok.

Magházak kinyíló
zsúfoltságából sárga
kukorica tömődik
szekerek derékába.

Sárga a dielőntről
hintázó felevél is,
éző krumplisár sárga
bokrába füje sál is.

A nap egy óceánba
hajított sárgadivany.
Arany mosoly gyűmészik
öcsém égőm szemére.

Szedtem egy kosár almát,
most itt ülök és nézem,
hogyan osztódik bőre
a sárga minokusegen.

És hallgatom apámat,
ki talpif aranyjában
megáll, azon tömődik,
hogy ősszel mennyi gond van.

(Vese, 1960)

Bertók László

Anyámmal járja

Lábasok farakak talak
 fejében hasa talállok
 poharak bugyogós korsók
 pörgetik vissza a sorost
 húzik a rokkafa kontya
 anyámmal járja a konyha
 rétek kassonyák krumplik
 illata utcaira ugrik
 kemyzek kalácsok kelnek
 szíveimből doboz az immer
 kanalak kések és villák
 keblentik asztalok zöldjét
 húzza a terített asztal
 barlangi urodulatokkal
 szavára keringtek sorban
 ahikkel elbűjölökoltam
 reá a sísekben járni
 a léttel harmonizálni
 reá kik utamba akadt
 a reá kik kezüket adták
 szorús szorvetlen ropja
 forog az egyetlen konyha
 keserni leéből édes
 édesből kesernővé lesz
 de anyám fű a dolgot
 nem kéri cirkusz vagy ország

(Augusztus 10-én
- folyócsa)

földgömb vagy tejút csak sorson
zúgatja körben az orsón
lábosban fészékben talban
atomok fészékében
tűzugrást váró poronolon
ok offhon ok offhon ok offhon.

(Végre, 1974.)

Bertók László

Vése fölött

Köszönként forog Vése fölött,
visit, remeg az augusztusi ég,
ke's röpiül a versbe, holt malom zörög,
kifordul a múltból az összes kerék.

Koszorúba-körbe szedül a táj,
felpörög, billen, kesik a szó,
feszítések feket, s gödör lesz a száj,
Szívemet tiporja minden forduló.

Rákészdi a ház is, benne magunk,
apám kesében földülehez kanyál,
csikorog a mennybolt, meghapaszikodunk,
ole a köszönőkö csak jár, körbejár.

Art lütfem, hogy pallón áll az ioló?
Alatta suhan lefele, mi el?

Es örökke' így lesz: beesokban a kö,
s elsimul a hulláim, mire partot ér?

Art lütfem? Vékonyul falu, család.

Suhanu látszat. A palló: pedál.

Ki tapossa? Neobolig? Ez volt a világ,
s így gyorsul most bennem, mint ami megáll

(1978)

Bertók László

A világnak négy sarka volt

A térképén Belső-Somogy,
a szívében a hely és idő,
ahonnan így-úgy mérhető,
hogy ki vagyok, ha az vagyok.

Egyébként ép, föld, állatok,
szülők, törvények, temető,
a saját körös tekenő,
amely akkor sem így morog.

Boldogok voltunk, boldogok,
soha annyi fölös erő,
olyan közel volt a jövő,
hogy neveltünk, ha csillogott.

A világnak négy sarka volt,
és minde négy elérhető.

(1988)

Bertók István

Abban is leginkább Vése

Szőkeleucs, Somogyuszob, Csurgó,
Márcali, Nagyatád, Vése,
A hírn, mert elől is Vése,
Szőkeleucs, Somogyuszob, Csurgó.

Húzza a verset a forgó,
ontja a szálát a cseve,
most leszek az, aki mégse,
életem fele a hat szó.

Mindig a másikkban volt jó.
Abban is leginkább Vése.
Sőt mégül egyetlen kéve,
füstöl alatta a tarló.

Oltom is, fűjom is hajhó,
mintha a kedveműt égne.

(1988)

Bertók László

Mintha előről kezdtem

Március, mennyi költemény,
vizesruhák a bokrokon,
régifant és harán és lion,
csalhof és diótörékűli fény!

mintha előről kezdtem,
anyám nevét kiáltozom,
jaj farkom, jaj forradalom,
mekkora kö és tollpukén,

saz utcákon is mintha én,
megvan, csak ki kell mondanom,
ország bukhat el egy regon,
világokat szül a remény,
most minden mordulat anyém,
most áttelejek árnyékon.

(1988. március)

Bertók László

Megmarad a remény

A lélek nem hagyja magát. A diktatúrák
éveiben is született tiszta ének, vers, kép
és szobor, üzent a színház, beszéltek az
éjszakák. Megmaradt a remény. Így tűnik,
művészet nélkül nem tud élni az ember.
Mihelyt picike feleslege van, mely levegőt vesz
és oldalra fakad, cserát, csefet, vésőt fog
a kezébe, számítottán elé ül, játszani,
rögzíteni kezd. Visszaemlékezik az egyetemes
elképzelni, ami időn és téren túl van és lehet,
amit akkor is érdemes, ha most nem.
A lélek kemény. Amíg nő lesz, amíg felad
ember lesz, addig művészet is lesz. Éljen a
költő, aki huszont (vagy ötven, vagy száz) év
múlva meghallja, és emberi szóval kimondja
a lélek hangját. Éljenek, akik köntölköznek,
nézik vagy hallgatják a művészt, a híveit,
van remény.

(Bicsód, 2000. július 1.)

Bertók István

— Bicsód falu keréssze és üzenei a jövőnek, amelyet
(egyéb háttérrel együtt) a millennium évében (accélhangsávon)
elástak a falu fölé.

Bertók István

Az anyjának akarja megfelelni?

Az anyjának akarja megfelelni? Még mindig?
 Az álomnak, amelyet az apja és a többiek (a
 "felnevelő körösség") ábrándjaiból
 leginkább átélt (kritizálva, megtoldva, kisíruva),
 legteljesebben, legszebben az anyja
 körvonalait (álmodott?) neki? Az éjszák, amely
 gyermekkorában az anyja vágya (fantáziája?
 vágya?) nyomán állandósult belső, folytonos
 (lenkadeftlen) erőfeszítés, megújulással,
 bizonyításra kényszerítette? A féltékenység
 (stesszerek), amely a kudarcot, a megsemmisítés
 lehetőségét is odaigazította (odaigazította) minden
 döntés, mozdulat alá? Az anyján emlékeztető
 öröme (kiegészítések?, megújulásnak?,
 kefértörnek?), amely a renkesen, fiókességen,
 népe elvégzett munkát követi (következő)?
 Valami felsőbb (határozás?, titkos?) erőnek
 (rendnek?), amelyet tudtom kívül szolgál, ami előbb
 vagy utóbb visszajelz, a jutalmaz, ha elfekdten
 (odakodva, testül-lelkével) "teljesít",
 megbünteti, ha immel-ámmal, a teljesítést elhagy?
 A felsőbb erőt is megkérdőjelező (bimló?,
 fummigáló?) sellenvek (hajszánok?, öntörövénynek?),
 amely egyre sebesebben, magabiztosabban
 (tölegetesebben?, cinikusabban?) viszi sodorja,
 megüldetve (a valót is, az álmodt is) a végső pont
 (cél?, fel?, kiegyenlítőds?) felé, sőt jártára, hogy
 a pillanatnyi (a nemelys?) megmaradás feltétele

(Könyvednek azona megfelelő?)
- folytatás

2.

a neki való feltétel (kérelem?, rámutatás?,
belemagyarázás?) engedelmessége?

Önmagának csak,
akinek megfelelő (igazán) sohasem tud már?

(2006)

Bertok László